

הגברת משימתיות באמצעות חיזוק דיפרנציאלי (DRI) והכחדה

דר' סיגל תדהר-פז, BCBA-D, ליהיא רון-סונקין, אורלי רובין, BCaBA

נבדקת

ילדה בת 5, המאובחנת עם ASD בתפקוד גבוה ועם הפרעת התנגדות, מטופלת בתוכנית התנהגותית ביתית אינטנסיבית מזה כשנה וחצי. כיום, משולבת בגן טרום חובה בליווי סיעות ועובדת בבית כל יום כשעתיים וחצי בליווי תרפיסטיות. הילדה מילולית, מדברת באופן שוטף וספונטני.

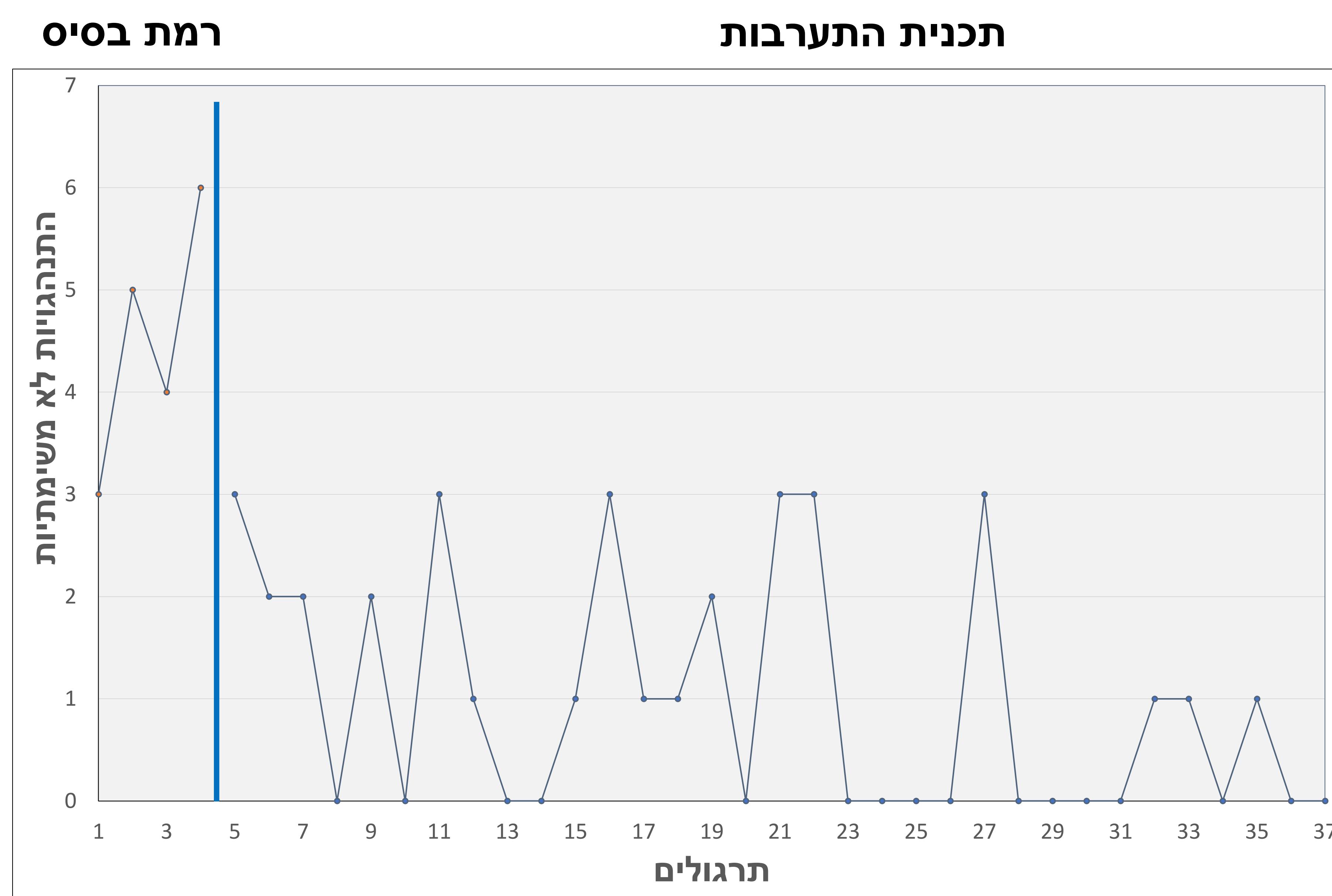
התערבות

מטרת ההתערבות היתה הגברה של משימתיות, ביצוע יעיל וממוקד משימה. התנהגויות אי משימתיות הוגדרו ככל התנהגות שאינה קשורה לביצוע מטלה לימודית (השלמת דפי עבודה תואמי גיל) שניתנה לה הנחיה לבצע, ובכלל זה עיסוק בחפץ, שאלות/שיח אשר אינו קשור למשימה, משחק עם כפות הידיים וקימה מהמקום. הופעלו הליכים של DRI, הכחדה של תשומת לב ובתום המשימה - חיזוק חיובי. תחילה הוסבר לילדה מה מצופה ממנה בביצוע המשימה, בדף העבודה. לאורך המשימה הילדה חוזקה על כל סעיף בדף עבודה - **DRI** - חיזוק משימתיות, שהיא התנהגות מתחרה באי המשימתיות, דרך וי שנרשם לה בטבלה שהוכנה מראש בצירוף שבח מילולי. בכל פעם שהופיעה אי משימתיות לא ניתנה תשומת לב כלשהי לכך - **הכחדה**, הילדה הופנתה בחזרה למשימה ע"י מתן ג'סטה או הוראה מילולית. בסיום שני דפי העבודה ולאחר מילוי הטבלה ב-וי על פי כמות הסעיפים בדפים - ניתן **חיזוק חיובי** - ליטוף חתולים במשך 6 דקות. מחזק זה נבחר בעדיפות ראשונה בסקר מחזקים שנערך בטרם הופעלה התוכנית.

תקציר

ילדה בת 5 המאובחנת עם ASD בתפקוד גבוה ועם הפרעת התנגדות, מטופלת בתכנית טיפול ביתית אינטנסיבית ומשולבת בגן בחינוך רגיל עם סיעת צמודה, הפגינה אי משימתיות והרבתה לא להיענות לדרישות, לעיתים בשל עיכוב דרישה ולעיתים בשל תשומת לב. במקום להענות לדרישה הפגינה מגוון התנהגויות לא נאותות כמו עיסוק בחפץ, שאלות/שיח אשר אינו קשור למשימה, משחק עם כפות הידיים וקימה מהמקום. נדרשו חזרות על דרישות ואף סיוע פיזי לביצוע משימות. בתוכנית ממוקדת להשלמת דפי עבודה, הילדה טופלה באמצעות הליך של חיזוק דיפרנציאלי DRI ובאמצעות הכחדה של תשומת לב. לאחר הפעלת ההליכים הופחתו משמעותית התנהגויות של אי משימתיות בהשוואה לשכיחותן בתחילת ההתערבות ונצפתה הגברה של התנהגות משימתית.

תרשים: שכיחות ההתנהגויות הלא משימתיות בתרגולים

תוצאות

נתוני רמת הבסיס נאספו על אי המשימתיות של הילדה לפני תוכנית ההתערבות דרך מניית הפעמים שהפגינה הילדה התנהגויות מפריעות. עם תחילת ההתערבות נאספו הנתונים באופן דומה בתרגול דפי עבודה שנערך מדי יום. כל תצפית נערכה במשך כ-6 דקות. מספר מקרי ההתערבות להפניה למשימתיות פחתו באופן מיידי וניכר למרות השונות הגבוהה בין התרגולים, עד שב-10 התרגולים האחרונים של העבודה לא היו התערבויות כלל או שהיתה התערבות אחת בלבד.

סיכום ומסקנות

התנהגות משימתית הינה משמעותית מאד לתיפקוד יומיומי מסתגל, ומביאה ליכולת להתמיד במשימה ולפתח עצמאות. כמו כן משימתיות יוצרת הזדמנויות עבור הילד ללמידה ולהתקדמות, וכך מאפשרת שילוב מוצלח יותר בקרב בני הגיל. ההתערבות שהופעלה, ששילבה מספר הליכים וביניהם - חיזוק על משימתיות, ואי מתן תשומת לב להתנהגויות מפריעות (הכחדה) - נמצאה יעילה ביותר עבור הילדה. חלק חשוב מההתערבות היה מציאת מחזק עוצמתי מאד עבורה שהגביר משמעותית את המוטיבציה שלה לשתף פעולה ולהענות.